

2015 preek zondag 16 september

Psalm 116

Marcus 9: 14-27

Inleiding

Wat er aan vooraf ging:

Jezus was met drie discipelen, Petrus, Jacobus en Johannes een hoge berg opgegaan, waar ze alleen waren. Misschien kent u het verhaal:

Op die berg veranderde Jezus voor de ogen van zijn discipelen van gedaante: zijn kleren straalden van het witste wit, het ongeschapen witte licht van de Eeuwige. Mozes en Elia verschijnen, een stem klinkt uit de hemel: Dit is mijn geliefde zoon, luister naar hem. De

hemel die bij de doop opening over Jezus,

gaat opnieuw open en wordt hij opgenomen in die stralende werkelijkheid van God. En het volgende moment zijn ze weer alleen en is alles weer als voorheen.

Na zo'n ervaring, zo'n piek ervaring, (de berg is een geestelijke berg), moet een mens weer de berg af, het leven in, het dal, het laagland in van onze aardse werkelijkheid, waar de dagelijkse realiteit heerst van ziekte, lijden, pijn en tweespalt, de bezeten wereld.

Zo gaat het ook voor Jezus en zijn drie discipelen. Komen ze terug in de laagvlakte van de aardse werkelijkheid, bij de andere leerlingen, staan die te discussiëren met Schriftgeleerden.

Daar zijn ze weer, ogenblikkelijk. De Schriftgeleerden. De vertegenwoordigers van de officiële godsdienst, met al hun achterdocht, mitsen en maren, de tegenstrevers van Jezus.

'Waarover staan jullie te discussiëren?' Nou, discussiëren is een mild woord, de discipelen staan met de Schriftgeleerden te bekvechten. Waarover? Over de onmacht van de discipelen om een bezeten kind te genezen. Waar de discipelen tot nu toe in staat waren gebleken om zelf op eigen kracht zieken te genezen en demonen uit te drijven, hier staan ze machteloos. En zou het niet kunnen zijn dat de Schriftgeleerden hen beschuldigen van volksverlakkerij, '...dat hun geloof niet deugt en bedrog is, wat ze altijd al geroepen hebben, want kijk maar, hoezo demonen uitdrijven, je ziet toch dat jullie het niet kunnen? Een beetje sollen met zieke en weerloze mensen, het moest verboden worden!'

De vader van het bezeten kind wendt zich tot Jezus en vertelt uitgebreid wat er met zijn zoon aan de hand is, met alle symptomen die hij heeft. Deze jongen is bezeten door een geest, die hem verhindert te praten, en die geest die solt met hem en probeert hem te doden.

De commentaren zeggen eensgezind: deze jongen leed aan epilepsie: plotselinge verkramping, tandenknarsen en schuim op de mond waarbij de patiënt zich ernstig kan bezeren doordat hij in zijn val tegen meubels, muren of waar ook maar tegen stoot.

Maar wat hebben we eraan om het verhaal zo te interpreteren en het ziektegeval te diagnosticeren, dat Jezus in staat was iemand van zijn epilepsie te bevrijden?

Niet veel zou ik zeggen. Dit verhaal heeft oneindig veel meer diepte.

Het verhaal spreekt over bezetenheid. Bezetenheid door een oneigen geest. Laten we deze bezetenheid symbolisch opvatten, zoals we ook andere ziekten die genoemd worden in het evangelie symbolisch, als metaforen kunnen opvatten: blindheid, doofheid, verlamdheid, die ziekten zeggen vaak iets over ons allemaal, over dit ongelovige geslacht dat wij zijn, blind en

doof en verlamd en bezeten. Het geslacht waar Jezus zich zo teleurgesteld en boos over uitlaat in het verhaal.

Bezetenheid. De geschiedkundige Leonard Huizinga zei eens: we leven in een bezeten wereld en we weten het.

Deze jongen is bezeten van af zijn jeugd. Er is iets met deze jongen gebeurd, deze jongen die opgehouden is met praten ergens in zijn kindertijd. Ergens ging het mis, begon hij zich af te sluiten voor de buitenwereld en zit nu gevangen in zijn eigen wereld. Hij kan niet meer communiceren of weigert te communiceren. Zijn vader krijgt geen contact meer met hem, kan niet tot hem doordringen en anderen ook niet.

Deze jongen lijkt in de greep van enorme stemmingswisselingen: de ene keer is hij woedend als het vuur, de andere keer koud en gevoelloos als water. Hij heeft iets zelfdestructiefs, iets suïcidaals.

Er zijn van de kinderen die zich niet thuis lijken te kunnen voelen in deze wereld. Kinderen waar iets mee is, die anders zijn dan anderen, kwetsbaarder, gevoeliger, die opgesloten zitten in zichzelf, zorgenkinderen waar ouders zich geen raad mee weten. Wij hebben in onze tijd allerlei diagnoses voor zulke kinderen en allerlei etiketten: schizofreen, psychotisch, adhd, autistisch, noem maar op.

Maar waar lijden dit soort kinderen nu het meest aan, aan hun zogenaamde afwijking of aan de reactie van anderen op hun gedrag?

Het zou kunnen dat de houding van de vader bijdraagt aan de bezetenheid van zijn zoon. Let op: ik beweer niet dat de vader de oorzaak is van de ziekte, maar die zonder het te willen verergert. Ik bedoel dit: een ouder houdt van zijn kind. Idealiter gesproken, want er zijn ook ouders die niet van hun kinderen houden en dan begrijpen we direct dat dit rampzalig uitwerkt op een kind. Dan begrijpen we moeiteloos dat zo'n kind in de greep is van angst en agressie of depressie of suïcidaliteit.

Maar deze vader die hier voor Jezus staat in al zijn onmacht, houdt van zijn kind. Hij lijdt onder het gedrag van zijn zoon, die onbereikbaar voor hem is, met wie hij geen contact krijgt, de zoon die hij niet begrijpt, die zo anders is. Je vraagt je zelfs af wie hier het meeste lijdt: de vader of de zoon.

Hoe slecht verdragen wij het om ons kind of onze geliefde te zien lijden, te zien hoe hij pijn heeft, psychisch lijdt, zich afsluit, onbereikbaar wordt. Ouders lijden aan het lijden van hun kinderen. Iemand zei: 'Het gaat zo goed met je als met je kind met wie het het minst goed gaat.' Je bent bezorgd, overbezorgd waarschijnlijk en je bent bang, machteloos, wanhopig als een kind zich aan je liefde en je zorg en goede raad onttrekt, als het zijn eigen destructieve gang gaat en het in alle sloten tegelijk lijkt te willen lopen.

Nee, dit is niet de zoon op wie deze vader gehoopt heeft, zo moeilijk, zo anders, zo ziek. Toen hij hem, hij de trotse vader zijn zoon in de armen hield, had hij zulke grote en mooie dromen voor hem, zulke andere verwachtingen. En nu, zie toch wat er van hem geworden is! Ja, en wat deze vader nooit hardop zal durven zeggen, maar wat hij wel soms voelt is afkeer, haat, ja haat jegens zijn eigen vlees en bloed, om de constante pijn en de zorgen die de jongen hem berokkent, de frustratie en de angst.

Liefde en haat liggen dicht bij elkaar. Ja dat klopt. En al deze tegenstrijdige emoties, zijn als water en vuur. Er is hier sprake van één grote verwarrende kluwen van liefde en haat, wanhoop en angst. En aan die kluwen van tegengestelde emoties lijdt niet alleen de vader, maar lijdt ook de zoon. Want onze kinderen en geliefden pikken onbewust feilloos de angsten en emoties op die ons ouders bezet houden, waar wij bezeten van zijn. En ze gaan daar op

reageren, ze worden bang, dwars en onhandelbaar, of depressief en onbereikbaar of alles tegelijk. Want de boodschap die ze horen is dat ze niet goed zijn zoals ze zijn. Dat ze anders zouden moeten wezen. En wat is er voor een kind verwarrender en vreselijker dan dat?

Waaraan genezen wij en waaraan genezen onze kinderen?

Aan geloof. Aan vertrouwen. Wij genezen als wij kunnen vertrouwen dat ons kind zijn weg wel zal vinden, hoe anders die ook is dan wij die voor ogen hadden. Wij genezen als wij vertrouwen dat ieder menskind in de eerste plaats een kind is van God en dan pas van zijn ouders. Wij genezen aan het vertrouwen dat wij niet alleen voor hen zorgen, maar dat er voor hen gezorgd wordt. Wij genezen aan het vertrouwen dat de hemel ons hoort als wij in onze angst roepen: 'Maar als ú iets kunt doen, heb dan medelijden met ons en help ons, wij weten het niet meer!' Als wij hen opdragen aan de zorg van de Eeuwige.

En als wij wel willen maar niet kunnen vertrouwen, omdat het vertrouwen ons domweg ontvalt, als wij niets liever zouden willen dan kunnen vertrouwen in het leven, in ons kind, in Gods bemoeienis met wie ons lief zijn, maar onze angst tast ons vertrouwen aan, dan kunnen we met deze vader uitroepen: 'Ik geloof, kom mijn ongelooft te hulp.'

Zo ontroerend, deze vader in zijn liefde voor zijn kind en in zijn eerlijkheid. Want wat zo bijzonder is: als Jezus zegt: 'alles is mogelijk voor wie gelooft', dan denkt de vader niet: 'Dat 'alles is mogelijk voor wie gelooft' gaat natuurlijk over Jezus zelf, hij kan alles.' Nee, de vader voelt dat het over hem gaat. *Hij* voelt zich aangesproken: voor hem zou alles mogelijk zijn als hij geloofde. Maar hij redt het niet, zijn geloof, zijn vertrouwen is er wel, maar het schiet tekort, is niet genoeg, is te aangevochten, hij is te bang, te bezorgd, te verscheurd. Hij beseft dat hij met zijn angst en al die andere gevoelens zijn zoon nog zieker maakt. Hij, de vader, ondermijnt met zijn angst het vertrouwen en zelfvertrouwen van die jongen.

'Ik geloof, kom mijn ongelooft te hulp.' Wij kunnen het niet of nauwelijks, zo diep vertrouwen. Maar miljoenen hebben zich door alle tijden heen, overal ter wereld getroost en begrepen gevoeld door deze man, deze vader, die niets liever wilde dan geloven, vertrouwen in zijn zoon, vertrouwen dat hij niet alleen is, vertrouwen in God, die ieder mens draagt en leidt, geloven dat genezing mogelijk is.

En Jezus hoort zijn gebed en neemt het van hem over. Hij stelt paal en perk aan de bezetenheid van angst en verwarring van vader en zoon en geneest, ja, hen beiden.

'Wat zijn jullie een ongelovig volk, hoe lang moet ik nog bij jullie blijven, hoe lang moet ik jullie verdragen!' Harde woorden uit de mond van onze lieve Heer. Na die topervaring op de berg, na de ervaring van het dragende Licht van God, na te zijn opgeheven tot in de werkelijkheid van God waar hij nog vol van is, verdraagt hij het schrijnende gebrek aan geest, aan innerlijk licht, aan vertrouwen in de werkelijkheid van Gods dragende liefde maar slecht, ook van zijn discipelen, die niet in staat deze bezetenheid uit te drijven.

'Waarom konden wij het niet, die bezetenheid uitdrijven vroegen de discipelen naderhand aan Jezus.

'Dit soort laat zich alleen uitdrijven door gebed' is Jezus antwoord.

Deze bezetenheid laat zich alleen uitdrijven door een grote verbondenheid met God, in verbondenheid met zijn Licht, met zijn Liefde, is alleen mogelijk door een band van onvoorwaardelijk vertrouwen.

O Heer, wij geloven, wij vertrouwen, maar kom ons ongelooft, kom ons in onze angst te hulp.

Amen